

INFOPRESS

Unde se pierde copilul-victimă în sistemul de raportare a abuzului: de la abuzul invizibil la cel contra vieții sexuale

București, 5 iunie 2018: Copilul mic este neglijat - lăsat flămând, nesupravegheat, cu risc de accident. Copilul preșcolar este bătut. Copilul școlar mic este bătut și umilit, în familie și în public. În 90% dintre cazuri, abuzul apare în familie, în vreme ce cazuri severe de abuz emoțional, sexual sau de exploatare prin muncă apar la școală sau în mediul instituțional. Sunt datele directe ale ultimei cercetări realizate de Organizația Salvați Copiii România, ale cărei concluzii arată că sistemul de protecție socială a copilului victimă a abuzului are hibe majore, în ceea ce privește raportarea cazurilor și asumarea responsabilităților.

Deși 75% dintre sesizările diversilor profesioniști către instituțiile cu responsabilități în domeniul protecției copilului au fost confirmate, la fel ca 58% dintre cele ale persoanelor fizice, 68% din cele ale copiilor și 73% din autosesizările DGASPC, **abuzul asupra copilului trece de multe ori nu atât neobservat, cât neraportat.**

Cine trebuie să sesizeze abuzul și ce fac mai departe toți actorii implicați în sistem - servicii sociale, medicale și de sănătate mintală, instituții responsabile cu aplicarea legii, servicii educaționale? Prin descrierea **traseului copilului-victimă**, cercetarea realizată de Organizația Salvați Copiii și-a propus să identifice categoriile de specialiști implicați "de facto" în identificarea cazurilor de abuz, neglijare sau exploatare și a modului în care aceștia colaborează în referirea cazurilor, iar, pe de altă parte, diferitele aspecte vulnerabile în relația dintre acești specialiști și posibile soluții de adresare a acestora.

Unde apare abuzul asupra copilului

Datele culese de la specialiști arată că:

- familia (de proveniență sau extinsă) reprezintă mediul în care apar cele mai multe cazuri de abuz împotriva copilului (90%). Aici apare și așa-numitul "abuz invizibil", nereclamat și dificil de identificat de instituțiile de protecție a copilului.
- 20% dintre responsabilii din sistem identifică mediul școlar ca fiind locul unde se desfășoară în mod frecvent abuzuri.
- Anumite tipuri de abuz, în special abuzul sexual și exploatarea prin muncă, sunt identificate majoritar în cadrul "altor instituții sociale", însă este imposibil de precizat care sunt acestea, datele colectate în acest moment la nivel național nementionând acest lucru.

Abuzul, pe grupe de vârstă

0-3 ani. În cazul copiilor cu vârsta sub trei ani, neglijarea, voluntară sau involuntară, este identificată ca fiind principala formă de violență asupra copilului.

În această categorie de vârstă sunt raportate de asemenea accidente urmare a lipsei de supraveghere parentală, precum și agravări ale stării de sănătate a copiilor, urmare a refuzului tratamentului medical din considerente religioase. Profesioniștii din domeniul medical subscriu fenomenului de neglijare din perspectiva dreptului la sănătate, refuzul vaccinării.

3-6 ani. În cadrul acestei categorii de vârstă sunt menționate cazuri de **abuz sexual împotriva copiilor și de abuz fizic grav.**

6-11 ani. După vârsta de 6 ani, când majoritatea copiilor intră în colectivitate, apare o diversificare atât a mediilor potențial abuzive, dar și a tipurilor de abuz.

Abuzul fizic ușor și abuzul emoțional sunt tolerate social chiar și în contexte sociale / spații publice, fără a fi reclamate. Mai mult decât atât, dacă aceste forme de abuz sunt manifestate în mediul familial, toleranța socială crește și mai mult: ”cum nu-mi place mie să se bage cineva în familia mea, așa nu mă bag nici eu”.

Diana Stănculeanu, psihoterapeut Salvați Copiii România, atrage atenția asupra toleranței tacite care există în societate, în special în comunitățile închise, atunci când un copil este victimă a abuzului: *”Din păcate, nu este vorba doar despre sincopile unui sistem tehnic de identificare și raportare a victimei, ci și de o anumită pasivitate, chiar rezistență culturală. Încă trăim în țara în care o palmă la fund nu poate decât să îl ambiționeze pe copil, nu-i așa?, și în care abuzul emoțional este atât de insidios, încât e foarte greu de corectat”.*

Frecvența tipurilor de abuz la copilul de vârstă mică

79% dintre specialiștii intervievați în demersul de investigare identifică **neglijarea** ca fiind cea mai frecventă formă de abuz în rândul copiilor cu vârsta mai mică de 11 ani.

Abuzul emoțional este considerat de aproximativ două treimi dintre profesioniștii intervievați ca fiind a doua cea mai frecventă formă de abuz în cazul copiilor cu vârsta sub 11 ani.

Aproape jumătate din respondenți consideră că **abuzul fizic** afectează în mod deosebit, din perspectiva frecvenței, copiii cu vârsta sub 11 ani. Aceștia apreciază că, în majoritatea cazurilor vorbim de un abuz fizic ușor (pălmuire, tras de urechi, tras de perciuni), care apare majoritar în familie, fiind generat de ”o cultură a violenței, a educației prin violență”.

Astfel, abuzul fizic devine tolerat social, încurajat uneori sau definit ca ”metodă educațională”. Totodată, acest tip de abuz, cel fizic ușor, nu este decât marginal reclamat, fiind parte a ”abuzului invizibil”.

3% dintre respondenți afirmă că întâlnesc foarte des **infrațiuni contra vieții sexuale** (viol, act sexual cu un minor, perversiune sexuală, corupție sexuală, incest). O parte a experților intervievați atrag atenția că unele abuzuri sexuale pot trece neobservate / neidentificate, copiii nefiind crezuți, sau pot fi ascunse, ”de rușine”, de părinți.

Traseul copilului-victimă în sistem

Jumătate dintre profesioniștii care interacționează preponderent cu potențiale victime ale violenței, mai ales cu copii de vârstă mică, respectiv medici de familie, medici pediatri, medici școlari, cadre didactice și persoane din conducerea unităților de învățământ,

nu au beneficiat de formare profesională în domeniul recunoașterii și identificării copiilor victime ale abuzului, precum și a prevederilor legale în vigoare.

În ceea ce privește consilierii școlari, aceștia, deși au accesat informații de specialitate pe tema recunoașterii și identificării unui copil cu suspiciune de abuz/ neglijare, se confruntă cu dificultăți în identificarea situațiilor de violență, mai ales a celor din afara mediului școlar, în principal din cauza numărului mare de elevi alocat unui consilier școlar (aproximativ un consilier la 800 de copii), necesității acordului părintelui pentru a discuta individual cu copilul, neidentificării la clasă a cazurilor de abuz, mai ales în cazul abuzului fizic ușor sau a celui emoțional.

Gabriela Alexandrescu, Președinte Executiv Salvați Copiii România atrage atenția asupra hibelor din sistemul de protecție a copilului, care fac ca victima să fie vulnerabilizată o dată în plus: *”Pe lângă faptul că acestui copil i s-a întâmplat ceva rău, că îi este frică, el rămâne singur, pe parcursul acestui proces în care adulții responsabili trebuie să intervină și să îl pună la adăpost. Traumei inițiale, așadar, i se adaugă acum trauma de a nu fi ajutat, de a nu fi salvat de cei mari, cei care ar trebui să îl protejeze. Tocmai de aceea am vrut să aflăm unde sunt verigile vulnerabile în sistemul de raportare a abuzului asupra copilului mic, pentru a putea interveni”.*

Adina Codreș, consilier superior în cadrul Autorității Naționale cu privire la Drepturile Copilului și Adopție a evidențiat constrângerile naționale pe care România le are în acest moment pentru a face progrese în protejarea copiilor împotriva violenței, afirmând în același timp: “Noi toți suntem parte a sistemului de identificare și referire. Actele normative nu sunt cunoscute însă, legea nu este citită. Aspectele legislative trebuie transpuse în fișele de post pentru ca sistemul să funcționeze”.

Mai mult, se remarcă o lipsă acută a serviciilor de asistență și consiliere psihologică pentru victimă și agresor în cazul comunităților defavorizate, mai ales în cazul celor din mediul rural.

Serviciile oferite în caz urgență în situații grave de violență în familie sunt și ele insuficiente, iar colaborarea dintre autoritățile implicate este defectuoasă.

În ceea ce privește serviciile pentru agresor, deși acesta poate beneficia de consiliere psihologică, în baza unei hotărâri judecătorești, niciunul dintre participanții implicați în eșantionul de cercetare nu a fost în măsură să exemplifice un caz în care agresorul să fi beneficiat de servicii dedicate.

Notă pentru editori:

În anul 2006, urmare a inițiativei Salvați Copiii, a fost promulgată de către Parlamentul României Legea nr. 497/2006 pentru consacrarea zilei de 5 iunie ca Ziua împotriva violenței asupra copilului în România.

Despre Organizația Salvați Copiii

Salvați Copiii este o organizație neguvernamentală, asociație de utilitate publică, non-profit, democratică, neafiliată politic sau religios, care militează activ pentru protecția drepturilor copilului în România, din 1990, în acord cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și cu legislația României. Salvați Copiii adoptă o poziție independentă în raport cu acțiunile și măsurile

instituțiilor, recunoscând că implementarea legislației și a politicilor publice în materia drepturilor copiilor nu poate ignora strânsa colaborare dintre autorități, familie, copii și societatea în care fiecare actor implicat își acceptă responsabilitatea conform principiilor unui parteneriat autentic și viabil. În calitate de membru al Save the Children International, cea mai mare organizație independentă din lume care promovează drepturile copilului și care cuprinde 30 de membri și desfășoară programe în peste 120 de țări, VIZIUNEA noastră este o lume care respectă, pentru fiecare copil, dreptul său la supraviețuire, educație, protecție și participare, asumându-ne MISIUNEA de a obține progrese importante privind modul în care copiii sunt tratați și producerea schimbărilor imediate și de durată în viața acestora. În cei 28 de ani de activitate, peste 1.750.000 de copii au fost implicați în programele și campaniile Organizației Salvați Copiii.

Contact Salvați Copiii România

Coordonator Program, Marius Rusu

Tel.: 0213210050

E-mail: marius.rusu@salvaticopiii.ro